

بررسی رابطه اعتماد به نفس و خودارزیابی بالینی دانشجویان پیراپزشکی دانشگاه علوم

پزشکی بوشهر سال ۱۳۹۳

راضیه باقر زاده: عضو هیات علمی، گروه مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر، بوشهر، ایران.

زینب ربیعی: دانشجوی دکترای بهداشت باروری، گروه مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی شاهرود، شاهرود، ایران.

رحیم طهماسبی: عضو هیات علمی، گروه آمار زیستی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر، بوشهر، ایران.
فاطمه حاجی نژاد: عضو هیات علمی، گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی بوشهر، بوشهر، ایران.

شرافت اکابریان*: دانشجوی دکترای پرستاری، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران.

چکیده: یکی از بهترین روش‌هایی که برای تعیین دانش و مهارت بالینی استفاده می‌شود خودارزیابی است؛ موفقیت بالینی و خودارزیابی به عنوان نشانگر کیفیت عملکرد بالینی تحت تأثیر عوامل متعددی است. شناخت فاکتورهای موثر می‌تواند در بهبود عملکرد بالینی موثر باشد. پژوهش حاضر به بررسی ارتباط اعتماد به نفس با خودارزیابی بالینی در دانشجویان پیراپزشکی پرداخته است. مطالعه حاضر، مطالعه‌ای توصیفی-تحلیلی و از نوع مقطعی است که بر روی ۱۴۵ دانشجوی پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی بوشهر به شیوه سرشماری در سال ۱۳۹۳ انجام گردید. برای جمع‌آوری اطلاعات پرسشنامه استاندارد اعتماد به نفس کوپراسمیت و پرسشنامه محقق ساخته خودارزیابی بالینی استفاده گردید. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS و روش‌های آماری توصیفی و استنباطی تی مستقل، آنالیز واریانس و رگرسیون خطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. میانگین سنی شرکت‌کنندگان در پژوهش $22/7 \pm 2/1$ سال بود. میانگین و انحراف معیار نمره اعتماد به نفس و خودارزیابی به ترتیب $82/15 \pm 15/01$ و $48/48 \pm 6/47$ بود. آزمون‌های تحلیلی نشان داد که متغیرهای دموگرافیک با خودارزیابی بالینی ارتباطی ندارد ولی اعتماد به نفس 14% نمره خودارزیابی بالینی دانشجویان را پیش‌بینی کرد ($r=0/386$ و $P<0/001$). با توجه به اینکه کسب مهارت‌های بالینی توسط دانشجویان رشته‌های پیراپزشکی نقش مهمی در موفقیت شغلی آنان در آینده دارد و با توجه به ارتباط مستقیم اعتماد به نفس با خودارزیابی بالینی، طراحی مداخلات و استراتژی‌های افزایش دهنده اعتماد به نفس در دانشجویان بایستی از دغدغه‌های سیاست‌گذاران آموزش عالی باشد.

واژگان کلیدی: اعتماد به نفس، خودارزیابی بالینی، دانشجویان، پیراپزشکی.

***نویسنده‌ی مسؤول:** دانشجوی دکترای پرستاری، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز،

ایران.

Email: sh.akabarian@bpums.ac.ir

مقدمه

دستیابی به بهره‌وری و بهبود کیفیت نظام آموزشی از اثرگذارترین عوامل توسعه کشورهاست. تربیت نیروی انسانی کارآمد از جمله وظایف اصلی دانشگاه‌ها محسوب می‌گردد و توجه به تربیت آنها از نظر آموزشی، پژوهشی و فرهنگی بسیار حائز اهمیت است (سلمالیان و کاظم‌نژاد لی لی ۲۰۱۴). دانشگاه بستر اصلی تدارک و تأمین نیروی انسانی کارآمد برای رفع نیازهای جامعه است. در این راستا دانشگاه‌های علوم پزشکی، به علت اهمیت حرفه‌های وابسته رسالت مهمی در تکامل نقش حرفه‌ای دانشجویان خود دارند. دانشگاه‌ها موظف به تربیت دانشجویانی هستند که توانایی کافی را برای پیشگیری، درمان و ارتقاء بهداشت جامعه داشته باشند. دانشجویان به منظور داشتن حداکثر کارایی، در کلاس‌های نظری، اطلاعات و دانش مورد نیازشان را کسب نموده و از طریق تمرین و تجربه در محیط‌های بالینی، توانمندی لازم را احراز می‌کنند. در رشته‌های وابسته به علوم پزشکی، اهمیت آموزش بالینی به حدی است که آن را قلب حرفه پرستاری می‌شناسند (نصیریان و همکاران ۲۰۰۶). آموزش ایده‌آل زمانی است که دانشگاه، افرادی را تربیت نماید که با توجه به تغییرات روز افزون محیط‌های بالینی، روش‌های مراقبتی، کوتاه شدن دوره بستری و پیشرفت تکنولوژی، توان ارائه خدمات بالینی ایمن و موثری را داشته باشند (دهقانی و همکاران ۲۰۰۵، جونگر و همکاران ۲۰۰۵، سلیمی و همکاران ۲۰۰۵).

اطمینان از دستیابی به تربیت دانشجویان با کیفیت، نیازمند دریافت بازخورد نتایج آموزش از فراگیران است (اسکلز، هوکینز و لادو کا ۲۰۰۶، نصیریان ۲۰۰۶). بررسی عملکرد بالینی، داده‌هایی را برای قضاوت در مورد میزان دستیابی دانشجویان پرستاری به برآیندهای یادگیری مورد نظر فراهم می‌آورد. ارزشیابی عملکرد بالینی، مهارت‌های دانشجویان را در ارتباط با استانداردهای مراقبت از بیمار مورد قضاوت قرار می‌دهد. برآیند نهایی ارزشیابی عملکرد بالینی، اطمینان از مراقبت با کیفیت و امن می‌باشد. دانشجویان به عنوان

افرادی که تحت ارزشیابی قرار می‌گیرند، باید نقش فعالی در ارزشیابی خود داشته باشند. این امر در صورتی که به درستی انجام گردد موجب می‌شود که در جریان انتظاراتی که از آنان وجود دارد، قرار گرفته و نقاط قدرت و ضعف خود را بهتر بشناسند (خسروی، پازرگادی و اشک‌تراب ۲۰۱۲).

یکی از بهترین روش‌هایی که برای تعیین دانش و مهارت بالینی استفاده می‌شود خودارزیابی است؛ زیرا فراگیر منبعی آشکار برای گردآوری اطلاعات درباره خود است و به جز او، هیچ کس دیگر دیدگاه بی‌پرده و مستمری از او ندارد (سلیم ۲۰۰۳، نصیریان و همکاران ۲۰۰۶). خودارزیابی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است چرا که موجب شناسایی نقاط قوت و ضعف برنامه‌های آموزشی، منابع و آموزش‌دهندگان خواهد شد. این روش رفع نواقص و توسعه حرفه‌ای را به دنبال داشته و برای ارتقا و بهتر شدن کیفیت خدمات آموزشی و بالینی فرصتی را فراهم می‌سازد (نصیریان و همکاران ۲۰۰۶). موفقیت بالینی و خودارزیابی به عنوان نشانگر کیفیت عملکرد بالینی تحت تأثیر تعدادی از عوامل است. از جمله عوامل مؤثر بر خودارزیابی بالینی اعتماد به نفس است. فریبرگر (۲۰۰۲)، دریافت که شخصیت پرستاران و درک از اعتماد به نفس، وابسته به سطح شایستگی آنان است و بر تفکر و عملکردشان تأثیر می‌گذارد (فریبرگر ۲۰۰۲). همچنین وایت (۲۰۰۳) اظهار می‌دارد، به تدریج که دانشجویان در محیط بالینی، موفق به کسب اعتماد به نفس می‌شوند، درک بیشتری از محیط بالینی خواهند داشت و خودشان را بیشتر درک خواهند کرد و قادر به عملکرد مستقل و تمرکز بهتر بر روی بیماران خواهند بود (وایت ۲۰۰۳). عملکرد مستقل یک عامل ضروری برای افزایش اعتماد به نفس دانشجویان می‌باشد (جانسون کرولی ۲۰۰۴). عدم اعتماد به نفس، شناخت، انگیزه و اخلاق را تحت تأثیر قرار داده و موفقیت دانشجویان را تحلیل می‌برد (نوحی، برهانی و هلال بیرجندی ۲۰۱۳). مطالعات انجام شده در زمینه موفقیت بالینی دانشجویان پیراپزشکی اغلب به بررسی کیفیت مهارت‌های بالینی به

دانشگاه علوم پزشکی بو شهر بودند. روش نمونه‌گیری به صورت سرشماری بود؛ به این صورت که کلیه دانشجویان ترم ۴، ۶ و ۸ رشته‌های ذکر شده در مهرماه سال ۱۳۹۳ وارد مطالعه شدند. دانشجویان ترم دو به خاطر این که هنوز محیط بالینی را تجربه نکرده بودند وارد مطالعه نشدند. تعداد نمونه ۱۴۵ نفر بودند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها شامل پرسشنامه اعتماد به نفس کوپرا سمیت و خودارزیابی بالینی بود. پرسشنامه اعتماد به نفس کوپرا سمیت شامل ۶۰ گویه با طیف پاسخ‌گویی لیکرتی است در جملات مثبت "همیشه" ۲ نمره، "گاهی" نمره یک و به "هرگز" نمره صفر تعلق می‌گیرد. در جملات منفی نمره‌گذاری برعکس می‌شود. حداقل نمره صفر و حداکثر نمره ۱۲۰ می‌باشد. این پرسشنامه دارای ضریب پایایی ۰/۸۹ می‌باشد؛ که نشان دهنده ثبات و تکرارپذیری و دقت مقیاس مذکور می‌باشد (ثابت ۱۹۹۶).

پرسشنامه خودارزیابی بالینی یک پرسشنامه پژوهشگر ساخته و شامل دو بخش می‌باشد. بخش اول مربوط به اطلاعات دموگرافیک و بخش دوم شامل ۱۳ گویه مربوط به ارزشیابی بالینی دانشجویان بود. مقیاس پاسخ‌گویی به این بخش طیف لیکرت پنج‌گزینه‌ای، خیلی زیاد، زیاد، متوسط، کم و خیلی کم بود که به ترتیب نمره ۱ تا ۵ به گزینه‌ها تعلق می‌گرفت. حداقل و حداکثر نمره قابل کسب به ترتیب ۱۳ و ۶۵ بود. قبل از جمع‌آوری اطلاعات، این پرسشنامه توسط ۱۰ نفر از اعضای هیات علمی از نظر اعتبار صوری و محتوا بررسی و مورد تایید قرار گرفت، ضمناً پایایی ابزار با انجام مطالعه پایلوت بر روی ۲۰ نمونه و از طریق آزمون مورد بررسی و با $r=0/8$ مورد تایید قرار گرفت. همچنین همبستگی درونی این پرسشنامه با آلفای کرونباخ ۰/۸۵ تأیید شد. داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از نرم افزار SPSS و روش‌های آماری توصیفی و استنباطی تی مستقل، آنالیز واریانس و رگرسیون خطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

در ارتباط با ملاحظات اخلاقی، پژوهش با کسب مجوز از شورای پژوهشی دانشگاه و هماهنگی‌های لازم با

شیوه خودارزیابی یا ارزیابی توسط آموزش دهنده بدون توجه به عوامل مؤثر بر آن پرداخته‌اند (نصیریان و همکاران ۲۰۰۶، امامزاده، علی‌زاده و جراحی، ۲۰۱۵، ذهنی و همکاران ۲۰۱۵).

مطالعه در مورد ارتباط اعتماد به نفس و ارزیابی بالینی اندک است. مطالعات موجود به ارزیابی ارتباط اعتماد به نفس با موفقیت تحصیلی پرداخته‌اند و ملاک موفقیت تحصیلی در این مطالعات خودارزیابی بالینی نبوده و از متغیرهای دیگر به عنوان موفقیت تحصیلی استفاده شده است که نتایج این معدود مطالعات نیز ضد و نقیض می‌باشد.

سلمالیان و همکاران (۲۰۱۴) در مطالعه روی دانشجویان پیراپزشکی رابطه عزت نفس و موفقیت تحصیلی را مورد بررسی قرار دادند آن‌ها بین عزت نفس و موفقیت تحصیلی ارتباط آماری معنی‌داری را پیدا نکردند این پژوهشگران از معدل به عنوان معیار موفقیت تحصیلی استفاده نمودند (سلمالیان و کاظم‌نژاد لی ۲۰۱۴). مولوی و همکاران (۲۰۰۷) در تحقیق خود روی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اردبیل نشان دادند دانشجویانی که دارای عزت نفس بالایی هستند، از انگیزه تحصیلی بیشتری برخوردار می‌باشند (مولوی و همکاران ۲۰۰۷). الحبیث (۲۰۱۲) در مطالعه خود روی دانشجویان زبان خارجی نشان داد که اعتماد به نفس با پیشرفت تحصیلی در حوزه دوره‌های ارائه شفاهی ارتباط دارد (الحبیث و محمد ۲۰۱۲).

با توجه به محدود بودن مطالعات در باره عوامل مؤثر بر خودارزیابی بالینی و نظر به این که شناخت عوامل مؤثر بر خودارزیابی بالینی می‌تواند پایه‌ای باشد برای برنامه‌ریزی در جهت ارتقاء مهارت‌های بالینی؛ پژوهش حاضر به بررسی ارتباط اعتماد به نفس با خودارزیابی بالینی در دانشجویان پیراپزشکی پرداخته است.

روش کار

پژوهش حاضر، مطالعه‌ای توصیفی-تحلیلی و از نوع مقطعی است. جامعه مورد پژوهش شامل دانشجویان رشته‌های پرستاری، مامایی، اتاق عمل و هوشبری

اطلاعات بدست آمده به صورت کلی در اختیار مشارکت کنندگان و دانشکده ها قرار گرفت.

یافته ها

میانگین سنی شرکت کنندگان در پژوهش ۲۲/۷±۲/۱ سال بود. میانگین و انحراف معیار نمره اعتماد به نفس و خودارزیابی به ترتیب ۸۲/۱۵±۱۵/۰۱ و ۴۷/۴۸±۶/۴۸ بود. مقایسه میانگین نمره خودارزیابی بر حسب مشخصات جمعیت شناختی در جدول شماره ۱ گنجانده شده است.

مسئولین دانشکده های پرستاری - مامایی و پیراپزشکی صورت گرفت. پس از ارائه اطلاعات لازم در مورد هدف پژوهش، رضایت آگاهانه کتبی از کلیه مشارکت کنندگان گرفته شد، مشارکت کنندگان اطمینان یافتند که مشخصات و اطلاعات اخذ شده از آنان محرمانه است. همچنین به آنان گفته شد که در

صورت تمایل در هر زمان می توانند از پژوهش خارج شوند. کلیه احتیاط های لازم در مورد محرمانه ماندن اطلاعات مشارکت کنندگان در پژوهش مد نظر بود. ضمناً

جدول شماره ۱. مقایسه میانگین نمره خودارزیابی بر حسب عوامل جمعیت شناختی

P value	نمره خودارزیابی		فراوانی (درصد)	خصوصیات جمعیت شناختی واحدهای پژوهش	
	SD	Mean			
۰/۹۷۸	۵/۸۳	۴۸/۴۷	(۷۵/۹)۱۱۰	زن	جنسیت
	۸/۲۶	۴۸/۵۱	(۲۴/۱)۳۵	مرد	
۰/۹۱۹	۵/۲۳	۴۸/۶۱	(۸۲/۱)۱۱۹	شهر	محل سکونت
	۶/۶۸	۴۸/۳۶	(۱۷/۹)۲۶	روستا	
۰/۸۹۱	۶/۷۸	۴۸/۵۱	(۱۴/۵)۲۱	بومی	بومی بودن
	۴/۲۰	۴۸/۳۰	(۸۵/۵)۱۲۴	غیر بومی	
۰/۰۵۸	۵/۹۸	۴۸/۹۶	(۸۶/۲)۱۲۵	بلی	علاقه به رشته تحصیلی
	۸/۱۶	۴۶/۳۱	(۱۳/۸)۲۰	خیر	
۰/۰۲۹	۶/۶۰	۵۰/۳۶	(۳۶/۶)۵۳	خوب	وضعیت اقتصادی
	۵/۷۲	۴۷/۴۲	(۵۷/۹)۸۴	متوسط	
	۱۰/۴۳	۴۷/۱۸	(۵/۵)۸	ضعیف	
۰/۵۶۸	۳/۱۲	۴۷/۲۰	(۴/۸)۷	بیگار	شغل پدر
	۶/۵۱	۴۹/۸۵	(۴/۸)۷	کارگر	
	۶/۷۰	۴۹/۱۵	(۴۵/۶)۶۶	کارمند	
	۶/۵۲	۴۷/۷۹	(۴۴/۸)۶۵	آزاد	
۰/۵۳۹	۶/۲۷	۴۸/۷۲	(۹۱/۷)۱۳۳	خانه دار	شغل مادر
	۰/۷۰	۴۶/۵۰	(۱/۴)۲	کارگر	
	۴/۳۹	۴۵/۵۵	(۵/۵)۸	کارمند	
	۲۴/۷۰	۴۶/۵۲	(۱/۴)۲	دانشجو	
۰/۷۱۸	۴/۳۳	۴۸/۴۱	(۹/۰)۱۳	بیسواد	تحصیلات پدر
	۵/۱۵	۴۹/۸۴	(۲۰)۲۹	ابتدایی	
	۶/۰۱	۴۷/۶۳	(۲۵/۵)۳۷	سیکل	
	۵/۹۸	۴۸/۶۸	(۲۶/۲)۳۸	دیپلم	
۰/۱۹۵	۵/۶۰	۴۸/۶۱	(۱۷/۹)۲۶	بیسواد	تحصیلات مادر
	۵/۰۹	۴۸/۴۲	(۳۴/۵)۵۰	ابتدایی	
	۶/۶۴	۵۰/۵۷	(۲۲/۱)۳۲	سیکل	
	۷/۱۰	۴۷/۳۵	(۱۹/۳)۲۸	دیپلم	
	۱۰/۸۲	۴۴/۵۷	(۶/۲)۹	دانشگاهی	

آزمون همبستگی اسپیرمن بین سن، رتبه تولد و تعداد فرزندان خانواده با نمره خودارزیابی ارتباط آماری معنی دار نشان نداد (P به ترتیب برابر با ۰/۰۵۵، ۰/۲۰۲ و ۰/۶۲۸). آزمون همبستگی پیرسون نشان داد که بین نمرات خودارزیابی و اعتماد به نفس ارتباط آماری مثبت و معنی دار وجود دارد (P=۰/۳۸۶ و P<۰/۰۰۱). همچنین

آزمون همبستگی اسپیرمن بین سن، رتبه تولد و تعداد فرزندان خانواده با نمره خودارزیابی ارتباط آماری معنی دار نشان نداد (P به ترتیب برابر با ۰/۰۵۵، ۰/۲۰۲ و ۰/۶۲۸). آزمون همبستگی پیرسون نشان داد که بین نمرات خودارزیابی و اعتماد به نفس ارتباط آماری مثبت و معنی دار وجود دارد (P=۰/۳۸۶ و P<۰/۰۰۱). همچنین

جدول شماره ۲. مقایسه میانگین نمره اعتماد به نفس بر حسب وضعیت تحصیلی

نمره اعتماد به نفس		وضعیت تحصیلی
انحراف معیار	میانگین	
۱۴/۴۷	۹۰/۱۴	خوب
۱۲/۶۴	۷۸/۶۲	متوسط
۱۲/۲۱	۶۷/۴۰	ضعیف
P<۰/۰۰۱		سطح معنی داری

معنی داری در مورد ارتباط بین متغیر علاقه به رشته تحصیلی با خودارزیابی بود. نتایج تحلیل رگرسیونی در جدول شماره ۳ آورده شده است. این تحلیل نشان داد که تنها متغیر اعتماد به نفس بیان کننده تغییرات در متغیر وابسته خودارزیابی می باشد و تغییر در ضرایب تعیین توسط دو متغیر وضعیت اقتصادی و علاقه به رشته تحصیلی معنی دار نبود.

در مرحله آخر سه متغیر مستقل اعتماد به نفس، وضعیت اقتصادی و علاقه به رشته تحصیلی به عنوان متغیر مستقل و خودارزیابی به عنوان متغیر وابسته وارد تحلیل رگرسیونی مرحله به مرحله شدند. انتخاب این سه متغیر به خاطر وجود ارتباط معنی دار بین متغیر اعتماد به نفس و وضعیت اقتصادی با خودارزیابی در آزمون های قبل و همچنین P value نزدیک به

جدول شماره ۳. تحلیل رگرسیونی بین متغیرهای مستقل اعتماد به نفس، وضعیت اقتصادی و علاقه به رشته تحصیلی و متغیر وابسته خودارزیابی بالینی

سطح معنی داری تغییرات	تغییرات ضریب تعیین (R Square Change)	ضریب تعیین تعدیل شده (Adjusted R Square)	ضریب تعیین (R Square)	همبستگی (R)	متغیر
<۰/۰۰۱	۰/۱۴۹	۰/۱۴۳	۰/۱۴۹	۰/۳۸۶	اعتماد به نفس
۰/۱۵۵	۰/۰۱۲	۰/۱۴۹	۰/۱۶۱	۰/۴۰۲	اعتماد به نفس و وضعیت اقتصادی
۰/۸۲۶	...	۰/۱۴۴	۰/۱۶۲	۰/۴۰۲	اعتماد به نفس، وضعیت اقتصادی علاقه به رشته تحصیلی

وضعیت اقتصادی در تحلیل اولیه با خودارزیابی بالینی در ارتباط بودند که این دو نیز در تحلیل رگرسیونی ارتباط آماری معنی دار نداشتند. بختیارپور (۲۰۰۸) در مطالعه خود روی دانشجویان دانشگاه های اهواز و همچنین همایی و همکاران (۲۰۰۹) در مطالعه خود روی دانشجویان دانشگاه آزاد اهواز به این نتیجه رسیدند که متغیرهای جمعیت شناختی مثل جنسیت، بومی بودن یا نبودن وضعیت تأهل و خوابگاهی بودن یا نبودن روی عملکرد تحصیلی دانشجویان تأثیری ندارد (بختیارپور ۲۰۰۸، همایی و همکاران ۲۰۰۹).

بحث و نتیجه گیری

شناخت عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان از اهمیت زیادی برخوردار است. پژوهش حاضر با هدف بررسی ارتباط اعتماد به نفس و خودارزیابی بالینی در دانشجویان پیراپزشکی انجام گردیده است. نتایج پژوهش نشان داد که بین هیچ یک از عوامل جمعیت شناختی از جمله رتبه تولد و تعداد فرزندان خانواده، تحصیلات و شغل پدر و مادر با نمره خودارزیابی بالینی ارتباط آماری معنی دار وجود ندارد؛ تنها دو متغیر علاقه به رشته تحصیلی و

به نظر می‌رسد عواملی فراتر از متغیرهای جمعیتی شناختی پیش‌بینی کننده عملکرد تحصیلی می‌باشند. نتایج پژوهش حاضر نشان داد که اعتماد به نفس پیش‌بینی کننده نمره ارزیابی بالینی می‌باشد و به تنهایی بیش از ۱۴ درصد از تغییرات خودارزیابی بالینی را تبیین می‌کند. همچنین میانگین نمره اعتماد به نفس در دانشجویانی که وضعیت تحصیلی خود را خوب گزارش نموده بودند بالاتر بود. مطالعه در زمینه ارتباط اعتماد به نفس و خودارزیابی بالینی اندک می‌باشد. حتی در زمینه ارتباط بین اعتماد به نفس و پیشرفت تحصیلی در دانشجویان نیز پژوهش‌ها معدود می‌باشد.

سلمالیان و همکاران (۲۰۱۴) در پژوهش خود بین عزت نفس و موفقیت تحصیلی ارتباط آماری معنی داری را پیدا نکردند که با مطالعه حاضر هم راستا نمی‌باشد (سلمالیان و کاظم‌نژاد لی لی ۲۰۱۴). این اختلاف می‌تواند ناشی از اختلاف در تعریف متغیر باشد. در مطالعه سلمالیان و همکاران معدل کل دانشجویان به عنوان عملکرد تحصیلی در نظر گرفته شده بود. ضمن این که در این مطالعه کسانی وارد مطالعه شده بودند که حداقل دو ترم تحصیلی را گذرانده باشند و ممکن است کسانی وارد مطالعه شده باشند که تا کنون بالین را تجربه نکرده و نمره بالین در معدل آن‌ها نباشد. در حالی که در پژوهش حاضر خودارزیابی از عملکرد بالینی دانشجویان مد نظر بوده است.

یک مطالعه روی دانشجویان سال سوم و چهارم پرستاری دانشگاه شهید صدوقی و دانشگاه آزاد اسلامی شهر یزد نشان داد بین اعتماد به نفس و تفکر انتقادی که لازمه تصمیم‌گیری در محیط بالین است ارتباط مثبت و معنی دار وجود دارد (برخورداری، جلال‌منش و محمودی ۲۰۰۹)؛ که تا حدودی با پژوهش حاضر هم‌سو می‌باشد. همچنین الحبیش (۲۰۱۲) در یک مطالعه نشان داد که اعتماد

همچنین در مطالعه شکری و همکاران (۲۰۰۷) روی دانشجویان دانشگاه آزاد واحد شمال تهران بین جنسیت و عملکرد تحصیلی ارتباط آماری معنی دار وجود نداشت (شکری و همکاران ۲۰۰۷).

تقریبی و همکاران (۲۰۱۰) بین جنس و عملکرد تحصیلی دانش‌آموختگان پرستاری و همچنین تقریبی و همکاران (۲۰۱۱) بین جنسیت و عملکرد تحصیلی دانش‌آموختگان دانشگاه علوم پزشکی کاشان ارتباط آماری معنی دار گزارش نمودند (تقریبی و همکاران ۲۰۱۰، تقریبی و همکاران ۲۰۱۱)؛ که نتایج این مطالعه با پژوهش حاضر هم‌خوانی ندارد. تفاوت می‌تواند ناشی از این مسئله باشد که در این دو مطالعه معدل کل به عنوان عملکرد تحصیلی گزارش شده است اما در پژوهش حاضر خودارزیابی بالینی بررسی شده است.

مطالعات، ارتباط بین دیگر متغیرهای دموگرافیک مثل تحصیلات و شغل والدین بر عملکرد تحصیلی دانشجویان را مورد بررسی قرار نداده‌اند. اما جمالی (۲۰۱۰) با بررسی داوطلبان کنکور ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۸ به این نتیجه رسید که سطح تحصیلات پدر و مادر و شغل پدر با نمره کل داوطلب ارتباط آماری معنی دار دارد (جمالی ۲۰۱۰). همچنین میرشرفی و همکاران (۲۰۱۶) با بررسی متقاضیان ورود به دانشگاه به این نتیجه رسیدند که تحصیلات پدر و مادر، میزان درآمد خانواده و شغل پدر در میزان پذیرش در دانشگاه مؤثر است (میرشرفی، خدایی و جمالی ۲۰۱۶). نتایج این دو مطالعه چندان قابل مقایسه با مطالعه حاضر نمی‌باشد؛ چون جمعیت هدف مطالعه حاضر بسیار محدودتر بوده و گروه خاص یعنی دانشجویان پیراپزشکی را شامل می‌شود که از سد کنکور گذشته و در دانشگاه پذیرش شده‌اند و از طرف دیگر کنکور آزمونی است که معلومات تئوری افراد را می‌سنجد در حالی که در مطالعه حاضر عملکرد بالینی مد نظر بوده است.

نفس آنان با مداخلات مناسب می‌تواند در افزایش توانمندی بالینی آنان و در نتیجه موفقیت شغلی پس از فارغ‌التحصیلی مؤثر باشد. گرچه در مطالعه حاضر اعتماد به نفس یک پیش‌بینی کننده نمره ارزیابی بالینی است. اما با توجه به محدود بودن مطالعات در زمینه ارتباط اعتماد به نفس با عملکرد دانشجویان پیراپزشکی اعم از عملکرد تحصیلی به طور کلی یا عملکرد بالینی چه به صورت خودارزیابی یا ارزیابی توسط استاد، انجام مطالعات بیشتر برای روشن شدن بیشتر این مسئله ضروری به نظر می‌رسد.

مطالعه حاضر با محدودیت‌هایی روبرو می‌باشد. یکی از مهمترین محدودیت‌های این مطالعه این است که به جز عوامل جمعیت شناختی تنها متغیر پیش‌بین در نظر گرفته شده برای خودارزیابی بالینی، اعتماد به نفس بود. لحاظ متغیرهای دیگر که ممکن است بر خودارزیابی بالینی مؤثر باشند می‌تواند در دست‌یابی به نتایج دقیق‌تر مؤثر باشد. محدودیت دیگر این مطالعه در نظر گرفتن خودارزیابی به عنوان یک نشانگر موفقیت در عرصه بالین می‌باشد. لحاظ ارزشیابی بالینی توسط آموزش دهنده در کنار خودارزیابی و بررسی ارتباط آن‌ها با اعتماد به نفس می‌تواند به تفسیر بهتر نتایج کمک کند.

تشکر و قدردانی

پژوهشگران بدین وسیله مراتب تشکر و قدردانی خود را از مسئولین محترم دانشکده‌های پرستاری - مامایی و پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی بو شهر و همچنین دانشجویان شرکت کننده در پژوهش ابراز می‌دارند.

References

Al-Hebaish, S. M. and S. Mohammad (2012). "The correlation between general self-confidence and academic achievement in the oral presentation course".

به نفس با پی‌شرفت تحصیلی در حوزه دوره‌های ارائه شفاهی در دانشجویان زبان‌های خارجی ارتباط دارد (الحبیش و محمد ۲۰۱۲).

یک مطالعه نشان داد که اعتماد به نفس در دوران دانشگاه می‌تواند پیش‌بینی کننده ویژگی‌های شغلی در ۱۰ سال آینده باشد چنانکه کسانی که اعتماد به نفس بالاتر داشتند احتمال دائمی بودن شغل، حقوق بالاتر، فرسودگی شغلی کمتر، انگیزش شغلی بالاتر، بیشتر بود (سالملا-آرو و نورمی ۲۰۰۷). این مطالعه به نوعی تأیید کننده مطالعه حاضر می‌باشد چون دستیابی به یک شغل دائم با حقوق مناسب و انگیزش شغلی بالا مستلزم به عمل درآوردن آموخته‌ها است.

مولوی و همکاران در تحقیق خود نشان دادند دانشجویانی که دارای عزت نفس بالایی هستند، از انگیزه تحصیلی بیشتری برخوردار می‌باشند (مولوی و همکاران ۲۰۰۷). در واقع عزت نفس بالا با تحت تأثیر قرار دادن فرد، سبب انگیزش و در صورت پایین بودن باعث بی‌انگیزگی می‌شود. افرادی که از عزت نفس بالا برخوردار هستند، در برابر مسایل و مشکلات مقاومت بیشتری می‌کنند و پشتکار بیشتری دارند و در نتیجه احتمال موفقیتشان نیز بیشتر می‌شود (برخورداری، جلال‌منش و محمودی ۲۰۰۹). با توجه به این که کسب مهارت‌های بالینی توسط دانشجویان رشته‌های پیراپزشکی و اطمینان آنان به این نکته که به خوبی قادر به انجام این مهارت‌ها می‌باشند نقش مهمی در موفقیت شغلی آنان در آینده دارد و با توجه به این که اعتماد به نفس با نمره خودارزیابی بالینی ارتباط مستقیم دارد؛ طراحی مداخلات و استراتژی‌های افزایش دهنده اعتماد به نفس در دانشجویان بایستی از دغدغه‌های سیاست‌گذاران آموزش عالی باشد. شناخت دانشجویان با اعتماد به نفس پایین و سعی در افزایش اعتماد به

- applicants in Iran " Iranian of higher education **3**(2): 25-54.
- Johnson-Crowley, N. (2004). "An alternative framework for teacher preparation in nursing." *The Journal of Continuing Education in Nursing* **35**(1): 34-43.
- Jünger, J., S. Schäfer, C. Roth, D. Schellberg, M. Friedman Ben- David and C. Nikendei (2005). "Effects of basic clinical skills training on objective structured clinical examination performance." *Medical education* **39**(10): 1015-1020.
- Khosravi, S., M. Pazargadi and T. Ashktorab (2012). "Nursing students viewpoints on challenges of student assessment in clinical settings: A Qualitative Study." *Iranian journal of medical education* **11**(7): 735-749.
- Mirashrafi, S. B., E. Khodaie and E. Jamali (2016). "Family background and socioeconomic status effects on educational performances by data mining methods: A case study in Iran." *International Journal for Cross-Disciplinary Subjects in Education (IJCDSE)* **7**(1): 2735-2741
- Molavi, P., H. Mohammadnia, R. Arab, B. Rasoolzadeh and F. Derakhshani (2007). "Evaluation of effective factors in reduction of educational motive of students of Ardebil University of Medical Science." *Pakistan J Soc Sci* **4**(1): 98-101
- Nasiriani, K., F. Farnia, T. Salimi, L. Shahbazi and M. Motavasselian (2006). "Nursing Graduates' Self-assessment of their Clinical Skills Acquired in Medical-Surgical Wards." *Iranian Journal of Medical Education* **6**(1): 93-100.
- Nohi, E., F. Borhani and M. HelalBirjandi (2013). "Effect of using nursing field students in clinical
- Bakhtiarpoor, S. (2008). "Prediction of academic performance of students at Ahvaz university on the basis of intelligence, educational experience and demographic variables " *Journal of social psychology (New finding in psychology)* **2**(7): 81-94.
- Barkhordary, M., S. Jalalmanesh and M. Mahmodi (2009). "The relationship between critical thinking disposition and self esteem in third and fourth year bachelor nursing students." *Iranian journal of medical education* **9**(1): 13-19.
- Dehghani, H., K. Dehghani and H. Fallahzadeh (2005). "The educational problems of clinical field training based on nursing teachers and last year nursing students view points." *Iranian journal of medical education* **5**(1): 24-33
- Emadzadeh, A., S. Alizadeh and L. Jarahi (2015). "Interns' Change Readiness in Terms of Self-assessment of Clinical Competency in Mashhad University of Medical Sciences". *Iranian Journal of Medical Education* **15**(28): 205-214.
- Freiburger, O. A. (2002). "Preceptor programs: increasing student self-confidence and competency." *Nurse Educator* **27**(2): 58-60
- Homaie, r., A. Haidari, S. Biarpour and M. R. Borna (2009). "The relationship between cognitive intelligence, emotional intelligence, academic histories, achievement motivation and demographical variables whit academic performance in students of Islamic azad university Ahvaz branch." *Journal of social psychology (New finding in psychology)* **4**(12): 49-63.
- Jamali, E. (2010). "The effects of socio-economic status and educational performance of higher education

- on Belar et al.(2001)." *Prevention & Treatment* **6**(1).
- Shokri, O., P. Kadivar, Z. Naghsh, Z. Ghanai, Z. Daneshvarpour and M. Molaei (2007). "Personality traits, Academic stress, And academic performance." *Journal of educational psychology studies* **3**(3): ۴۸-۲۵ :(
- Tagharrobi, Z., E. Fakharian, F. Mirhoseini, S. Rasoulinejad, H. Akbari and H. Ameli (2011). "Role of Influencing Factors on Academic Performance of Midwifery Alumni at Kashan University of Medical Sciences (Kaums)." *Research in Medical Education* **3**: ۴۱-۳۴ :(۱)
- Tagharrobi, Z., E. Fakharian, F. Mirhoseini, S. Rasoulinejad, H. Akbari and H. Ameli (2010). "Predictors of academic performance in nursing alumni of Kashan University of Medical Sciences." *Education Strategies in Medical Sciences* **3**(3): 127-1۳۱
- White, A. H. (2003). "Clinical decision making among fourth-year nursing students: An interpretive study." *Journal of Nursing Education* **42**(3): 113-120
- Zehni, K., M. Rokhzadi, M. Abdolmaleki and G. Salehnezhad (2015). "Evaluation of Achieving to Clinical objectives in Nursing Students in Critical Care Units." *Research in Medical Education* **7**(2): 37-44.
- teachingteam (mentorship program) on the self-confidence of nursing students." *Modern Care Journal* **10**(1): 19-25.
- Sabet, M. (1996). survey of validity, reliability and Normative Self Esteem test cooper smite in Tehran nineteen branches of education.(MS Thesis), Allameh Tabatabai University
- Salimi, T., H. Karimi, L. Shahbazi, M. Dehghanpour, A. Hafezieh, K. Parandeh and F. Eshghi (2005). "Evaluation of Clinical Skills of Final Year Nursing Students in Critical Care Units." *SSU_Journals* **13**(3): 60-66.
- Salmalian, Z. and E. Kazemnezhad Leili (2014). "Correlation between self-concept and academic achievement of students." *Holistic Nursing And Midwifery Journal* **24**(1): ۴۷-۴۰ :(
- Salmela-Aro, K. and J.-E. Nurmi (2007). "Self-esteem during university studies predicts career characteristics 10 years later." *Journal of Vocational Behavior* **70**(3): 463-477
- Scoles, P. V., R. E. Hawkins and A. LaDuca (2003). "Assessment of clinical skills in medical practice." *Journal of Continuing Education in the Health Professions* **23**(3): 182-190.
- Seime, R. J. (2003). "Self-Assessment in Clinical Psychology: Is the Model Sufficient for Expansion of Practice in Clinical Health Psychology? Comment

The Investigation of Relationship between Self-esteem and Clinical Self-assessment among Paramedical Students of Bushehr University of Medical Sciences in 2014

Razieh Bagherzadeh¹

Zeinab Rabiei²

Rahim Tahmasebi³

Fateme Haginejad⁴

Sherafat akaberian^{5*}

1: Faculty Member, Department of Midwifery, Faculty of Nursing and Midwifery, Bushehr University of Medical Sciences, Bushehr, Iran.

2: Ph.D. student of Reproductive Health, Department of Midwifery, Faculty of Nursing and Midwifery, Shahroud University of Medical Sciences, Shahroud, Iran.

3: Faculty Member, Department of Biostatistics, Faculty of Health, Bushehr University of Medical Sciences, Bushehr, Iran.

4: Faculty Member, Department of Nursing, Faculty of Nursing and Midwifery, Bushehr University of Medical Sciences, Bushehr, Iran.

5: Ph.D. student of Nursing, Student Research Committee, Shiraz university of medical sciences, Shiraz, Iran.

Abstract: One of the best ways to determine the knowledge and clinical skills is self-assessment. Clinical success and self-assessment as an indicator of the quality of clinical practice has been influenced a number of factors, and then identification the affecting factors can be effected in improving clinical practice. Hence, this study aimed to evaluate the relationship between self-esteem and clinical self-assessment in paramedical students, and it was performed in Bushehr University of Medical Sciences. This study was cross-sectional study and performed through census way on 145 students of paramedical student of Bushehr University of Medical Sciences in 2014 in which Cooper Smith questionnaire self-esteem and self-made questionnaire self-assessment were used. Moreover, data analysis was used by SPSS and methods of descriptive and inferential statistics, t-test, ANOVA and regression. The average age was 22 ± 2.1 years old. Therefore, the mean and standard deviation of self-esteem and clinical self-assessment was 82.15 ± 15.01 , 48.48 ± 6.47 . The inferential tests showed no relationship between demographic variables and self-assessment but self-esteem predicted clinical self-assessment score 14% ($p < 0.001$, $r = 0.386\%$). Considering that clinical skills by students paramedical plays the important role in their future career success, and also the direct relationship of self-esteem with clinical self-assessment, design interventions and strategies for enhancing self-esteem in the students should be a prior concern of higher education policy makers.

Keywords: self-esteem, clinical self-assessment, students, paramedical

*Corresponding author: Ph.D. Student of nursing, Student Research Committee, Shiraz University of medical sciences, Shiraz, Iran.

Email: sh.akabarian@bpums.ac.ir